

	<p>5.1. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od dva tereta (tačke): tereta A mase m i tereta B mase $2m$, koji su spojeni neistegljivim užetom. Strma ravan je nagiba 30°. Masu diska C (poluprečnika R) i trenje zanemariti. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila, 3) ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.2. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od dva tereta (tačke): tereta A mase m, spojenog užetom za nepomičnu tačku, i tereta B mase $2m$, koji je užetom vezan za centar diska C. Mase diskova, poluprečnika R, zanemariti. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila, 3) ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.3. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od dva tereta (tačke): A, D. Teret A se kreće po idealno glatkoj strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret D je mase m, a užetom je vezan za nepomični pod posredstvom diska C poluprečnika R. Disk C kao i koaksijalni disk B, poluprečnika $R, 3R$, su zanemarljive mase. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) brzinu i ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.4. Teret A mase $m_A=m$, teret B mase $m_B=2m$ i teret C mase $m_C=3m$ spojeni su užadima. Koturače D i E poluprečnika R su zanemarljive mase. Sistem je u vertikalnoj ravni, veze su idealne. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) brzinu i ubrzanje tereta C.</p>
	<p>5.5. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od dva tereta: tereta A mase m i tereta C mase m, koji su spojeni neistegljivim užetom. U tački B je zglobna veza. Masu diska B (poluprečnika r) zanemariti. Teret C se kreće po hrapavoj horizontalnoj podlozi sa koeficijentom trenja $\mu=1/2$, a teret A po idealno glatkoj strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) brzinu i ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.6. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od dva tereta: tereta A mase m i tereta C mase m, koji su spojeni neistegljivim užetom. Teret C je levim krajem vezan oprugom krutosti c za nepomični zid. U B je zglobna veza. Masu diska B (poluprečnika R) i trenje zanemariti. U početnom trenutku $t_0=0$ teretu A saopštena je početna brzina V_0 vertikalno nadole, $x(0)=0$, a opruga je tada bila nenapregnuta. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) brzinu i ubrzanje tereta C.</p>
	<p>5.7. Odrediti rad sile $\vec{F} = k^2 y \vec{i}$ koja dejstvuje na tačku M na putu AB, $A(0, R)$, $B(R, 0)$. Tačka se kreće po kružnoj vezi poluprečnika R; $k=\text{const}$; $\vec{i}$ je jedinični vektor Ox ose.</p>

	<p>5.8. Sistem je u vertikalnoj ravni, a čine ga koaksijalni disk i dva tega (svaki mase m). U tački 0 je nepomični zglob. Hrapava strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$, koeficijent trenja je $\mu=\sqrt{3}/3$. Na koaksijalni cilindar 0 (mase m, poluprečnika $R, 2R$, kraka inercije $i=R$) dejstvuje spreg sila momenta $M=3mgR$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje koaksijalnog diska.</p>
	<p>5.9. Mehanizam je u vertikalnoj ravni i sastoji se od 3 laka štapa i masene tačke E mase m koja je zavarena za kraj štapa dužine $3R$. U tačkama A, B, C i D su zglobne veze; $AB=CD=2R$. U početnom trenutku $t_0=0$, koji je dat na slici, štapovi AB i CD su sa 0x osom inercijalnog sistema zaklapali ugao od 60°, a sistem je tada bio u miru. Odrediti brzinu i ubrzanje tačke E kao i sile u štapovima u trenutku kada štapovi AB i CD sa 0x osom zaklapaju ugao od 30°.</p>
	<p>5.10. Sistem je u vertikalnoj ravni. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret A, mase m, neistegljivim užetom povezan je s diskom (mase m, poluprečnika R). Na disk dejstvuje moment sprega sila $M=mgR$, a na teret A dejstvuje sila $F=3mg$ (paralelna strmoj ravni). Veze su idealne. U tački 0 je zglobna veza. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje diska.</p>
	<p>5.11. Sistem, koji je u vertikalnoj ravni, čine: disk B (poluprečnika $3R$, mase $3m$), disk C (mase m i poluprečnika R), teg T (mase m). U tačkama B i C su cilindrični zglobovi. Uže je bez mase. Između diskova nema proklizavanja. Na disk B dejstvuje spreg sila momenta $M=mgR$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) brzinu i ubrzanje tega T.</p>
	<p>5.12. Sistem čine laki štapovi A_1C i B_1C, disk (poluprečnika R, mase $2m$) i teg A mase m koji je užetom vezan za disk na koji dejstvuje sprega sila momenta $M=4mgR$. Veze u tačkama A_1, B_1, C su zglobne. Osa 0y je vertikalna. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje diska.</p>
	<p>5.13. Sistem čine: disk C poluprečnika $2R$ i mase m, teret A mase $3m$, koaksijalni disk-kalem B poluprečnika $R, 3R$, zanemarljive mase; vertikalno i horizontalno uže su zanemarljive mase. U tačkama B i C su zglobne veze. Ako na disk C dejstvuje spreg sila momenta $M=7mgR$, odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje diska C.</p>

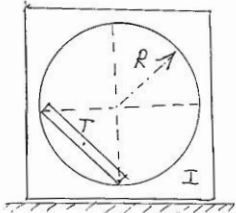
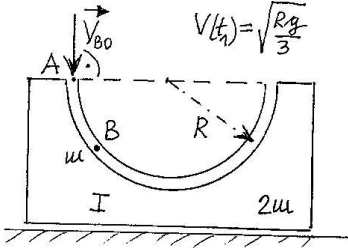
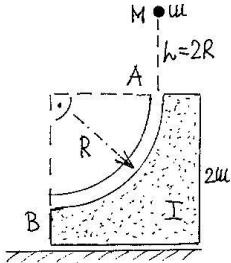
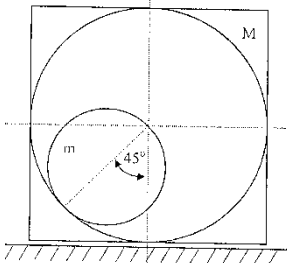
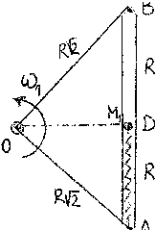
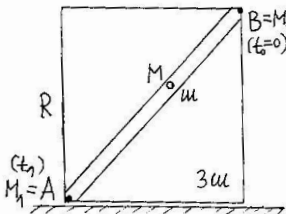
	<p>5.14. Sistem čine: disk C poluprečnika $2R$ i mase m, teret A mase $9m$, koaksijalni disk-kalem B poluprečnika R, $3R$, zanemarljive mase; vertikalno i koso uže su zanemarljive mase. U tačkama B i C su zglobne veze. Ako na disk C dejstvuje spreg sila momenta $M=12mgR$, odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) rad sila sistema, 3) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje diska C.</p>
	<p>5.15. Sistem je u vertikalnoj ravni. Na disk 0 mase m je namotano uže, koje je prebačeno preko diska B mase m, a zatim je vezano za plafon. Poluprečnici diskova su R. Teret A mase m vezan je užetom za središte diska B. Ako na disk 0 dejstvuje moment sprega sila $M=mgR$, odrediti ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.16. Sistem je u vertikalnoj ravni. Teret C mase m vezan je užetom posredstvom diska 0 i B za plafon. Diskovi su mase m i poluprečnika R. Teret A mase m vezan je užetom za središte diska B. Strma ravan je nagiba $\alpha=60^\circ$. Veze su idealne. Odrediti ubrzanje tereta A.</p>
	<p>5.17. Sistem, koji je u vertikalnoj ravni, čine laki štapovi AC i BC ($\alpha=30^\circ$), koaksijalni disk C (poluprečnika R, $2R$, mase m i momenta inercije $J_{Cz}=2mR^2$), teret D (mase m) i disk E (mase m, poluprečnika r, koji se kotrlja bez klizanja po horizontali). Štapovi su vezani za nepomični zid, veze u tačkama A, B i C su zglobne. Užadi su bez mase. Na koaksijalni disk C dejstvuje spreg sila momenta $M=4mgR$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ugaono ubrzanje koaksijalnog diska, 3) silu u užetu iznad tereta D.</p>
	<p>5.18. Sistem je u vertikalnoj ravni. Teret A mase m vezan je užetom za središte diska B mase $2m$, poluprečnika R. Oko diska C poluprečnika r i mase m, obavijeno je uže koje je vezano za obod diska B (koji se kotrlja bez klizanja po strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$). Silu trenja između strme ravni i tereta A zanemariti. Užad su bez mase. Ako na disk C dejstvuje spreg sila momenta $M=3mgR$, odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ubrzanje tereta A, 3) silu u užetu AB.</p>
	<p>5.19. Sistem je u vertikalnoj ravni. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret A je mase m i kreće se po glatkoj horizontalnoj ravni. Koaksijalni cilindar B je mase m, poluprečnika R, $3R$, kraka inercije $i=3R$. Disk C poluprečnika R i mase $6m$ se kotrlja bez klizanja (uže je paralelno strmoj ravni). U tački B je zglobna veza. Na teret A dejstvuje horizontalna sila $F=2mg$. Odrediti: a) 1) kinetičku energiju sistema, b) brzinu i ubrzanje tereta A $a_x=?$, c) sile u užadima.</p>

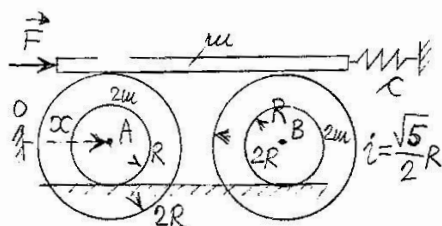
	<p>5.20. Sistem je u vertikalnoj ravni. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret A je mase m i kreće se po glatkoj horizontalnoj ravni. Koaksijalni cilindar B je mase m, poluprečnika R, $3R$, kraka inercije $i=3R$. Disk C poluprečnika R i mase $6m$ se kotrlja bez klizanja (uže je paralelno strmoj ravni). U tački B je zglobova veza. Odrediti: a) 1) kinetičku energiju sistema, b) brzinu i ubrzanje tereta A $a_x=?$, c) sile u užadima.</p>
	<p>5.21. Sistem je u vertikalnoj ravni. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret A je mase m i kreće se po glatkoj horizontalnoj ravni. Koaksijalni cilindar B je mase m, poluprečnika R, $3R$, kraka inercije $i=3R$. Disk C poluprečnika R i mase $6m$ se kotrlja bez klizanja (uže je paralelno strmoj ravni). U tački B je zglobova veza. Na teret A dejstvuje horizontalna sila $F=2mg$. Odrediti: a) 1) kinetičku energiju sistema, b) brzinu i ubrzanje tereta A $a_x=?$, c) sile u užadima.</p>
	<p>5.22. Sistem u vertikalnoj ravni čine teret A mase m, uže zanemarljive mase, koaksijalni disk B poluprečnika R, $2R$, mase m i kraka inercije $i=R\sqrt{2}$, disk C mase m i poluprečnika $3R$. Veze u tačkama B, C su zglobove, između elemenata sistema nema proklizavanja. Na disk C dejstvuje spreg sila momenta $M_1=3mgR$, a na koaksijalni disk dejstvuje spreg sila momenta $M_2=2mgR$. Odrediti: 1) ubrzanje tereta A, 2) silu u užetu.</p>
	<p>5.23. Disk C poluprečnika R i mase m kotrlja se bez klizanja po horizontalnoj vezi. Obod diska C i teret A mase m spaja neistegljivo uže koje je prebačeno preko diska B mase m, poluprečnika r (između diska B i užeta nema proklizavanja). Ako je sistem u vertikalnoj ravni, odrediti: a) ubrzanje tereta A, b) silu u užetu.</p>
	<p>5.24. Sistem čine laki štapovi 1 (OE) i 2 (OD), $\alpha=30^\circ$, disk (poluprečnika R, mase $2m$) i tegovi A i B, svaki je mase m. Pravac OE i osa Oz oko koje rotira disk su horizontalni. Na disk je namotano lako neistegljivo uže. Na disk dejstvuje moment (sprega sila) $M=mgR$. Odrediti: a) ubrzanje tega A, b) sile u štapovima.</p>
	<p>5.25. Sistem koji je u vertikalnoj ravni čine: koaksijalni disk O (poluprečnika R, $2R$, mase $2m$ i kraka inercije $i=R$) i tegovi: A mase m, B mase $2m$, C mase $(\frac{3}{2})m$. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. U tački O je cilindrični zglobov. Veze su idealne. Užad su bez mase. Na koaksijalni disk O dejstvuje spreg sila momenta $M=mgR$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ugaono ubrzanje koaksijalnog diska, 3) silu u užetu iznad tega C.</p>

	<p>5.26. Sistem koji je u vertikalnoj ravni čine: koaksijalni disk 0 (poluprečnika R, $2R$, mase $2m$ i kraka inercije $i=R$) i tegovi: A mase m, B mase $2m$, C mase $(\frac{3}{2})m$. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. U tački 0 je cilindrični zglobo. Strma ravan je glatka a površ između tereta A i B je hrapava sa koeficijentom trenja $\mu=\sqrt{3}/3$. Užad su bez mase. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ugaono ubrzanje koaksijalnog diska, 3) silu u užetu iznad tega C.</p>
	<p>5.27. Za centar C diska, mase m i poluprečnika R, koji može da se kotrlja bez klizanja po strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$, vezana je opruga krutosti c. Oko diska namotano je uže koje je prebačeno preko kotura B (poluprečnika r, zanemarljive mase). O kraj užeta okačen je teret Q mase m. U početnom trenutku $t_0=0$ sistem je mirovao $y(0)=0$, a teretu je saopštena brzina V_0. Mase opruge i užeta zanemariti. Sistem je u vertikalnoj ravni. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) brzinu tereta, 3) ubrzanje tereta, 4) konačnu jednačinu kretanja tereta.</p>
	<p>5.28. Uže koje je prebačeno preko diska 3 (disk 3 je zanemarljive mase i poluprečnika r) spaja teret 2, mase m, sa koaksijalnim diskom 1 (mase m, kraka inercije $i=3r$, poluprečnika r i R; uzeti da je $R=2r$), koji se kotrlja bez klizanja. Sistem je u vertikalnoj ravni. Odrediti brzinu i ubrzanje tereta 2 i silu u užetu.</p>
	<p>5.29. Uže koje je prebačeno preko diska B (disk B je zanemarljive mase i poluprečnika r) spaja teret A, mase m, sa koaksijalnim diskom (mase m, kraka inercije $i=3r$, poluprečnika r i R; uzeti da je $R=2r$), koji se kotrlja bez klizanja. Sistem je u vertikalnoj ravni. Odrediti brzinu i ubrzanje tereta A i silu u užetu.</p>
	<p>5.30. Uže koje je prebačeno preko koaksijalnog diska (mase m, kraka inercije $i=R$, pol: R, $2R$, kotrlja se bez klizanja po horizontalnoj ravni) spaja teret A, mase m, posredstvom diska B (zanemarljive mase, poluprečnika r). U centru C koaksijalnog diska stalno dejstvuje horizontalna sila $F=(\frac{1}{4})mg$. Odrediti ubrzanje tereta A, kao i silu u užetu, primenom teorema dinamike: (a) vektorskih, (b) skalarnih.</p>
	<p>5.31. Sistem je mirovao u vertikalnoj ravni. Zupčanik A poluprečnika $2R$ i mase $2m$ spregnut je sa zupčanikom B poluprečnika R i mase m. Ako na zupčanike deluju spregovi momenta $M_A=3mgR$, $M_B=mgR$ i ako je $\varphi(0)=0$, odrediti: 1) silu trenja kotrljanja između zupčanika, 2) ugaonu brzinu zupčanika A kada je $\varphi_1 = \frac{\pi}{2}$.</p>
	<p>5.32. Teret A mase $m_A=m$ kreće se po horizontalnoj ravni, koeficijent trenja je $\mu=0,5$; vezan je užetom koje je prebačeno preko kotura D (zanemarljive mase, poluprečnika r) i obmotano oko diska B. Drugi kraj užeta vezan je za nepomičnu tačku 0. Ako je disk B mase $m_B=2m$ i poluprečnika R, odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) brzinu tereta A kada je prešao put $x_1=2R$, 3) ubrzanje tereta A i silu u užetu. Sistem je u vertikalnoj ravni.</p>

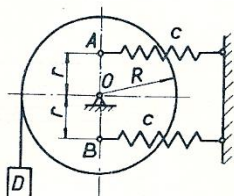

	<p>5.33. Teret A mase $m_A=2m$ kreće se po hrapavoj strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$, koeficijent trenja je $\mu=0,5$. Teret A i teret B mase $m_B=m$ spaja uže koje je prebačeno preko diska D poluprečnika R i mase $m_D=m$ (između diska B i užeta nema proklizavanja, u O je zglobova veza). Sistem je u vertikalnoj ravni. Odrediti: a) kinetičku energiju sistema, b) ubrzanje tereta A, c) silu u užetu BD.</p>
	<p>5.34. Horizontalni štap mase $3m$ dovodi u kretanje diskove A i B, svaki je mase m i poluprečnika R; između štapa i diskova nema proklizavanja. U tačkama A i B su zglobove veze. Za krajeve štapa vezane su opruge krutosti c koje su drugim krajevima vezane za nepokretne tačke zida. U početnom trenutku $t_0=0$ opruge su bile nenapregnute, a štap je tada dobio početnu brzinu V_0. Odrediti konačnu jednačinu kretanja štapa.</p>
	<p>5.35. Sistem je u vertikalnoj ravni. Homogeni štap AB mase m, dužine $2R$, oslanja se na glatku horizontalnu ravan. U početnom trenutku $t_0=0$ štap je bio u miru u položaju $y_c=R/3$. Odrediti ugaonu brzinu štapa u trenutku kada je štap na $0x$ osi inercijalnog sistema $0xy$.</p>
	<p>5.36. Disk A mase m, poluprečnika R, rotira oko pokretne ose Az (pokretni cilindrični oslonac). Sistem je u vertikalnoj ravni. Posredstvom diska B i diska A, uže spaja teret C mase m sa zidom. Disk B poluprečnika r je zanemarljive mase. Zglob A diska je oprugom krutosti c vezan za zid, kada je $x(0)=0$ opruga je nenapregnuta. Ako je početna brzina $V_x(0)=V_0$, odrediti konačnu jednačinu kretanja $x(t)=?$</p>
	<p>5.37. Homogeni disk, mase m i poluprečnika R (tačka C je centar diska), kotrlja se bez klizanja po horizontali, po njemu može da se kreće horizontalna letva AB mase m; između letve i diska nema proklizavanja. U $t_0=0$, $x(0)=0$, $\dot{x}(0)=V_0$, opruge (krutosti c) su bile nedeformisane. Odrediti: a) konačnu jednačinu kretanja letve $x(t)=?$, b) silu trenja između letve i diska.</p>
	<p>5.38. Sistem je u vertikalnoj ravni. Uže spaja koaksijalni disk B (mase m, kraka inercije $i=R$, poluprečnika R, $2R$) s nepomičnim plafonom. Uže koje je prebačeno preko diska A (mase $m_A=3m$, poluprečnika $3R$) jednim krajem je vezano za plafon, a drugim namotano oko koaksijalnog diska B. Odrediti: 1) ubrzanje centra masa diska A, 2) silu u užetu u preseku 1-1.</p>
	<p>5.39. Sistem je u vertikalnoj ravni. Strma ravan je nagiba $\alpha=30^\circ$. Teret A, mase m, neistegljivim užetom povezan je s koaksijalnim diskom (mase m, kraka inercije $i=3R$, poluprečnika R, $3R$) i diskom C (mase $3m$, poluprečnika $2R$). Veze su idealne. U tački B je zglobova veza. Teret D, mase $3m$, je užetom vezan za središte diska C. Ako na koaksijalni disk dejstvuje moment sprega sila $M=3mgR$, odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ubrzanje tereta A.</p>

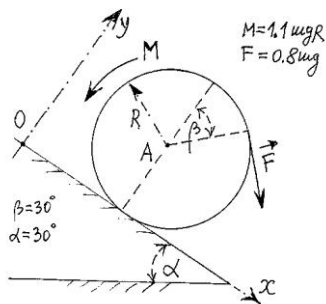
	<p>5.40. Odrediti brzinu tela I, mase $M=3m$, u trenutku kada središte T štapa (mase m i dužine $R\sqrt{2}$), koji može da klizi po unutrašnjosti tela I, stigne u najniži položaj. Telo I klizi po horizontalnoj podlozi. Sistem se nalazi u vertikalnoj ravni, a u početnom trenutku je mirovao u položaju kao na slici.</p>
	<p>5.41. Prizmatično telo mase $2m$ miruje na horizontalnoj idealno glatkoj podlozi. Iz položaja A pušta se u glatki kružni kanal (poluprečnika R) kuglica B mase m, sa početnom brzinom vertikalnog pravca V_{B0}. Odrediti vrednost početne brzine kuglice B tako da brzina prizmatičnog tela, u trenutku kada kuglica prolazi kroz najnižu tačku žljeba, bude</p> $V_1 = \sqrt{\frac{Rg}{3}}.$
	<p>5.42. Telo I (u koji je urezan žljeb poluprečnika R) mase $M=2m$ miruje na horizontalnoj idealno glatkoj podlozi. Sa visine $h=2R$ iz mira puštena je da pada tačka M mase m i u tački A nastavlja da se kreće u glatkom žljebu AB. Odrediti pomeranje i brzinu tela I u trenutku kada je tačka M dospela u najniži položaj na žljebu.</p>
	<p>5.43. Kvadratna ploča mase $M=3m$ klizi po horizontalnoj podlozi. U ploči je izdubljen kružni žljeb poluprečnika $r=2R$ i po njemu se kotrlja bez klizanja disk mase m i poluprečnika R. U početnom trenutku $t_0=0$ dijametar diska je sa vertikalom zaklapao ugao od 45°, a sistem je tada bio u miru. Odrediti brzinu ploče u trenutku kada je disk u najnižem položaju.</p>
	<p>5.44. Horizontalna ploča (jednakokraki trougao) momenta inercije $J_{Oz}=2mR^2$, mase m_1, može da se obrće oko vertikalne Oz osovine. Po kanalu ploče ($AB=2R$) se kreće tačka M mase m, koja je oprugom krutosti c vezana za tačku A ploče. Dužina nenapregnute opruge je R. U $t_0=0$, kada se tačka M nalazila na kraju kanala u tački B, sistem je mirovao. Odrediti ugaonu brzinu ploče $\omega_1=?$ u trenutku t_1, kada tačka M stigne u središte kanala (položaj na skici). Veze su idealne.</p>
	<p>5.45. Kvadratna ploča mase $3m$, stranice R, može da se kreće po glatkoj horizontalnoj podlozi, a kuglica (materijalna tačka) M, mase m, po glatkom žljebu koji je urezan po dijagonali ploče. U početnom trenutku $t_0=0$ kuglica je bila na vrhu žljeba, u položaju B, sistem je tada mirovao. Odrediti brzinu središnje tačke ploče u trenutku t_1 kada je kuglica M stigla do dna kanala u položaj A. Sistem je u vertikalnoj ravni.</p>

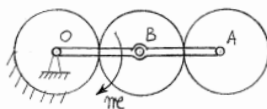
5.46. Koaksijalni diskovi A i B, svaki mase $2m$ (poluprečnika $R, 2R$), kraka inercije $i = (\sqrt{5}/2)R^2$, kotrljaju se bez klizanja po horizontali, po njima može da se kreće štap mase m i dužine L ; između štapa i diskova nema proklizavanja. Štap je oprugom krutosti c vezan za zid, kada je $x(0)=0$ opruga je nenapregnuta. Na štap deluje i horizontalna sila $F=mg$. Odrediti: 1) konačnu jednačinu kretanja centra diska A, $x(t)=?$ ako je u $t_0=0$ sistem mirovao, 2) silu trenja kotrljanja diska A.

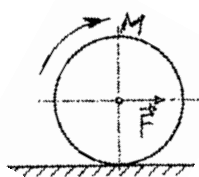
5.47. Oko diska, koji rotira oko nepomične ose O , poluprečnika $R=2r$ i mase m , obavijeno je uže o čijem kraju visi teret D mase m . U tačkama diska A i B ($OA=OB=r$) vezane su dve opruge krutosti c . U slučaju linearnih oscilacija ($\sin\varphi \approx \varphi$, $\cos\varphi \approx 1$) odrediti konačnu jednačinu kretanja $\varphi=?$ (φ se meri od vertikale AOB) ako je u početnom trenutku $\varphi(0)=0$, $\omega(0)=\omega_0$. Sistem je bio u ravnoteži kada su tačke A i B na istoj vertikali.

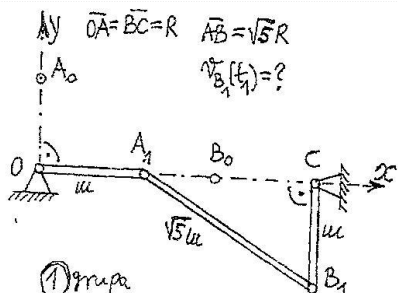
5.48. Disk se kotrlja bez klizanja po strmoj ravan nagiba $\alpha=30^\circ$. Na disk mase m i poluprečnika R , koji se kotrlja bez klizanja, deluju sila $F=0,8mg$, čiji je pravac određen uglom $\beta=30^\circ$, i spreg sila momenta $M=1,1mgR$. U $t_0=0$ disk je mirovao, a tačka A je bila na Oy osi. Odrediti: a) konačnu jednačinu kretanja centra diska A, b) kolika treba da bude najmanja vrednost koeficijenta trenja klizanja μ da bi se disk kotrljao bez klizanja?

5.49. Sistem je u horizontalnoj ravni. Centre diskova povezuje poluga OA , $OA=4R$, mase $m=2m$. Prvi disk je nepomičan. Diskovi B i A su svaki mase m i poluprečnika R , mogu da se kotrljaju bez klizanja. Veze u tačkama O , A i B su zglobove. Na polugu OA dejstvuje spreg sila momenta $M=49mgR$. Ako je u $t_0=0$ sistem mirovao, a ugao $\varphi(0)=0$, odrediti konačnu jednačinu kretanja poluge OA tj. $\varphi(t)=?$

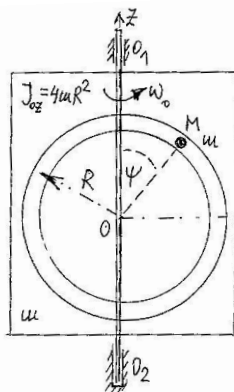
5.50. Na disk mase m i poluprečnika r , koji se kotrlja bez klizanja, deluju u centru horizontalna sila $F = 0,12(t+1)mg$ i spreg momenta $M=0,24(t^2+t)mg$. Odrediti: 1) trenutak $t_1=?$ kada će doći do promene smeru sile trenja kotrljanja, 2) trenutak $t_2=?$ kada počinje proklizavanje diska. Zadate veličine su date u Međunarodnom sistemu jedinica. Disk je u vertikalnoj ravni. Koeficijent trenja klizanja je $\mu = 0,14$.

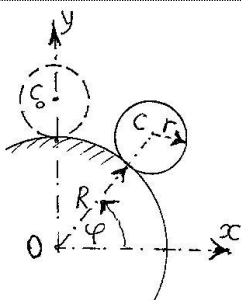
5.51. Sistem je u vertikalnoj ravni i sastoji se od 3 štapa i 4 zglobova (O, A, B, C); odrediti brzinu tačke B u položaju datom na slici (u trenutku t_1). Mase štapova OA i BC su svaka po m , masa štapa AB je $\sqrt{5}m$; $OA=BC=R$, $AB=\sqrt{5}R$. U početnom trenutku $t_0=0$ sistem je bio u miru, štap OA je bio na osi Oy , a štap BC na horizontalnoj osi Ox .

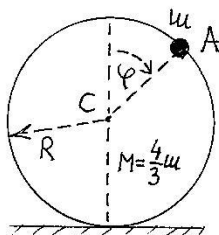
	<p>5.52. Pravougaona ploča mase $4m$, visine h, vezana je lakim horizontalnim štapom za disk mase $2m$ i poluprečnika R, koji se bez klizanja kotrlja po horizontalnoj podlozi. Po glatkom žljebu ploče može da se kreće kuglica (materijalna tačka) A mase m. U početnom trenutku $t_0=0$ kuglica je bila na vrhu žljeba, sistem je tada mirovao. Odrediti brzinu središnje tače diska C ($V_{C1}=?$) u trenutku t_1 ($t_1=?$) kada je kuglica A na dnu kanala. Sistem je u vertikalnoj ravni.</p>
	<p>5.53. Horizontalna greda AB dužine $2R$ i mase m nalazi se u vertikalnoj ravni i na nju deluje i sila $F=mg$, čija napadna linija gradi sa gredom AB ugao od 30°. Ako je u početnom trenutku $t_0=0$ uklonjen nepokretni oslonac A, odrediti: 1) reakciju pokretnog oslonca B, 2) veličinu ugaonog ubrzanja grede, 3) veličinu ubrzanja oslonca B.</p>
	<p>5.54. Horizontalna ploča (jednakokraki trougao) mase m_1, momenta inercije $J_{oz}=3mR^2$, može da se obrće oko vertikalne Oz osovine. Po kanalu ploče ($AB=2R$) se kreće tačka M mase m. U kanalu se nalazi opruga krutosti c nenapregnute dužine R. Odrediti ugaonu brzinu ploče $\omega_1=?$ u trenutku t_1 kada je tačka M u središtu kanala (u položaju na slici). U $t_0=0$, kada se tačka M nalazila u tački B, sistem je mirovao. Veze su idealne.</p>
	<p>5.55. Disk poluprečnika R i mase $4m$ (horizontalni) može da se obrće oko vertikalne Oz osovine. Po tetivi AB diska (kanalu) $EC=R/2$ kreće se tačka M mase m, koja je oprugom krutosti c vezana za zglobov O. Dužina nenapregnute opruge je $l_0=3R/2$. U $t_0=0$, kada se tačka M nalazila na kraju kanala u tački A, sistem je mirovao. Odrediti ugaonu brzinu ploče $\omega_1=?$ u trenutku t_1, kada tačka M stigne na središte tetive C. Veze su idealne.</p>
	<p>5.56. Po diskovima (svaki je mase m i poluprečnika R) bez klizanja se kreće horizontalna letva mase $3m$. Odrediti ubrzanje a_x letve ako na disk C deluje spreg sila momenta $M=3mgR$. Veze u tačkama A, B i C su zglobne.</p>
	<p>5.57. Homogeni cilindar C mase $2m$, poluprečnika R, kotrlja se bez klizanja po horizontalnoj vezi. Centar cilindra je oprugom krutosti c vezan za teret A mase m, koji se kreće po delu horizontalne veze koja je glatka. Opruga je tokom kretanja horizontalna. U početnom trenutku $t_0=0$ sistem je mirovao, a opruga je bila izdužena za $2a$, a zatim otpuštena. Odrediti brzine centra cilindra C i brzinu tereta A u trenutku kada opruga postaje nenapregnuta.</p>
	<p>5.58. Masene tačke A i B, svaka mase m, spojene su lakim štapom dužine R. Veze su idealne. Veza je kružna, poluprečnika R. U početnom trenutku $t_0=0$ štap je bio u vertikalnom položaju kao na slici. Osa Oy inercijalnog sistema Oxy je vertikalna. Odrediti brzinu tačke B u trenutku t_1, kada tačka dođe na Oy osu (B_1) a tačka A_1 bude u položaju B_0.</p>

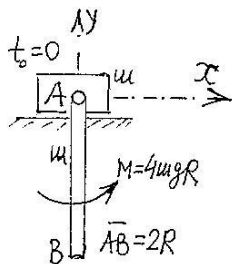
5.59. Ploča u koju je urezan glatki kružni žljeb, poluprečnika R , mase m i momenta inercije $J_{Oz}=4mR^2$, može da se obrće oko vertikalne Oz ose. U žljebu može da se kreće materijalna tačka M mase m . U početnom trenutku, $t_0=0$, kada se tačka M nalazila u položaju A (sa zanemarljivo malom brzinom), ploča je imala ugaonu brzinu ω_0 . Odrediti: 1) ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje ploče, 2) količnik najveće i najmanje ugaone brzine ploče, 3) u položaju kada ploča ima najmanju ugaonu brzinu odrediti relativnu brzinu i relativno ubrzanje tačke M .

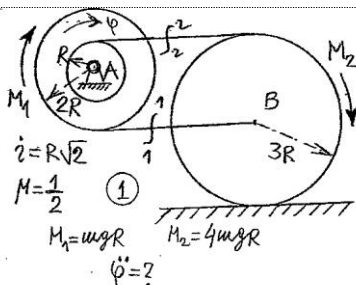
5.60. Homogena lopta poluprečnika r i mase m nalazi se na vrhu nepomične kružne cilindrične površi poluprečnika $R=3R$. U početnom trenutku $t_0=0$ centru lopte saopštenu je zanemarljivo mala početna brzina (vektor te brzine je bio u ravni Oxy inercijalnog sistema Oxy). Ako je sistem u polju sile zemljine teže i ako se lopta kotrlja bez klizanja, odrediti mesto gde će lopta napustiti vezu, tj. $\varphi = ?$

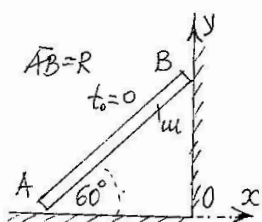
5.61. Za disk mase $M=(4/3)m$, poluprečnika R , (kotrlja se bez klizanja po horizontalnoj podlozi) zavarena je tačka A mase m . U početnom trenutku $t_0=0$, $\varphi(0)=0$ sistem je bio u miru. Odrediti zavisnost ugaone brzine diska od ugla φ . U trenutku t_1 , kada je $\varphi_1=90^\circ$, odrediti kolika je sila trenja kotrljanja.

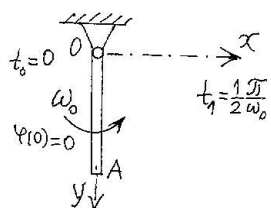
5.62. Za klizač A mase m , koji može da klizi bez trenja po horizontalnoj ravni, zglobojno je vezan homogeni štap AB dužine $2R$ i mase m . Na štap deluje moment konstantnog intenziteta $M=4mgR$, sa smerom prikazanim na skici. U početnom trenutku, kada je štap bio vertikalni, sistem je mirovao. Odrediti ugaonu brzinu štapa kada štap AB dođe u horizontalan položaj.

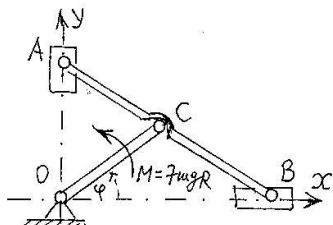
5.63. Koaksijalni cilindar ukupne mase m , poluprečnika $R, 2R$, kraka inercije u odnosu na osu simetrije $i=R\sqrt{2}$, užadima zanemarljive mase je vezan za centar i obod diska B mase m i poluprečnika $3R$. Veza u tački A je zglobojna. Koeficijent trenja klizanja između diska i horizontalne podloge je $\mu=1/2$. Na koaksijalni cilindar dejstvuje spreg sila momenta $M_1=mgR$; na disk B dejstvuje spreg sila momenta $M_2=4mgR$. Odrediti: 1) ugaono ubrzanje koaksijalnog cilindra, 2) sile u označenim presecima užadi.

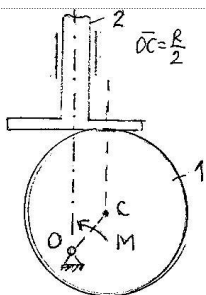
5.64. Štap je u vertikalnoj ravni, $AB=R$, mase je m , kreće se tako da je stalno u dodiru sa podom i zidom, veze u tačkama A i B su idealne. U početnom trenutku $t_0=0$ štap je mirovao, a $\varphi(0)=60^\circ$. Odrediti brzinu kraja štapa B u trenutku kada štap dođe u horizontalni položaj.

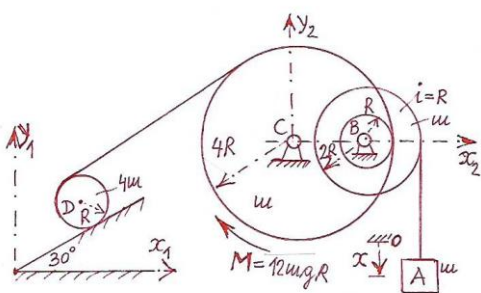
5.65. Homogeni štap OA, dužine R i mase m , koji se nalazi u vertikalnoj ravni, u tački O vezan je zglibom. U početnom trenutku $t_0=0$, kada je bio na Oy osi (inercijalnog sistema Oxy), saopštena mu je početna ugaona brzina ω_0 , $\varphi(0)=0$. Odrediti kolika mu je ugaona brzina u trenutku $t_1 = \pi/2\omega_0$. U trenutku t_1 veza se prekida (zglib O je trenutno uklonjen) i štap se kreće slobodno, odrediti njegove konačne jednačine kretanja.

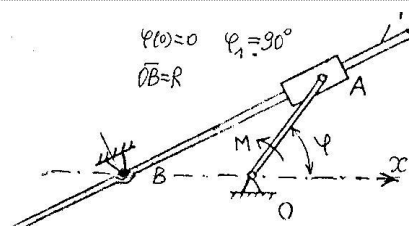
5.66. Sistem je u horizontalnoj ravni. Veze u tačkama O , A , B i C su zglibne, krivaja OC je mase m , štap AB , $AB=2R$, je mase $2m$, klizač A je mase m , klizač B mase m . $OC=AC=CB=R$. Klizači se kreću po ortogonalnim vođicama inercijalnog sistema Oxy . Na krivaju OC dejstvuje spreg sila momenta $M=7mgR$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ugaono ubrzanje krivaje OC .

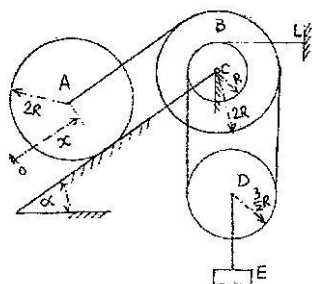
5.67. Disk 1 poluprečnika R i mase m obrće se oko horizontalne ose O i dovodi u kretanje telo 2 mase m , koje može da klizi bez trenja po vertikalnoj vođici. Ako je OC rastojanje ose O od centra mase C diska, $OC=R/2$, odrediti zakon promene momenta M kojim treba delovati na disk da bi se on obrtao konstantnom ugaonom brzinom ω_0 .

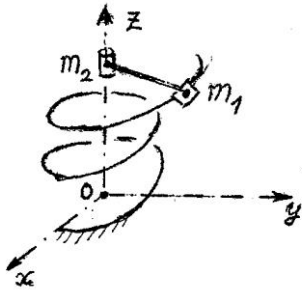
5.68. Disk D mase $4m$, poluprečnika R , kotrlja se bez klizanja po strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$. Na disk je namotano nerastegljivo uže čiji je jedan kraj učvršćen za disk D , a drugi za disk C , mase m , poluprečnika $4R$. Na disk C dejstvuje spreg sila momenta $M=12mgR$. Disk C je spregnut (nema proklizavanja) sa koaksijalnim cilindrom B , mase m , poluprečnika R , $2R$, kraka inercije u odnosu na osu simetrije $i=R$; cilindar B je užetom vezan za teret A (mase m , koji se kreće po vertikali). U početnom trenutku sistem je bio u miru. Odrediti: a) kinetičku energiju sistema, b) ubrzanje tereta A , tj. $a_x=?$

5.69. Štap dužine $6R$, mase m , dovodi se u obrtanje oko horizontalne ose B , za koju je zglibno vezan svojim središtem, pomoću krivaje OA , dužine R i mase m . Na krivaju dejstvuje konstantni obrtni moment M . Odrediti ugaonu brzinu krivaje u trenutku kada se obrnula za ugao $\varphi_1=90^\circ$ (mereno od početnog trenutka) ako je u početnom trenutku $\varphi_0=0$, i ako je bila u miru. Masu klizača zanemariti. U zglibu A se javlja konstantni moment trenja veličine $M_1=M$. Rastojanje $OB=R$.

5.70. Sistem je u vertikalnoj ravni. Teret E mase m vezan je užetom za centar diska D , zanemarljive mase, poluprečnika $r=(3/2)R$. Uže koje je levim krajem vezano za centar diska A (mase $2m$ i poluprečnika $2R$) desnim krajem je prebačeno preko doboša B , obuhvata disk D , prelazi preko doboša C i vezano je za nepomičnu tačku L . Doboši B i C su bez mase, nalaze se na istoj osovini i rotiraju nezavisno jedan od drugog. Disk A se kotrlja bez klizanja po strmoj ravni nagiba $\alpha=30^\circ$. Odrediti: 1) kinetičku energiju sistema, 2) ubrzanje centra diska A , $a_x=?$, 3) silu u užetu DE .

5.71. Dve koncentrisane mase (tačke) masa $m_1=2m$, $m_2=m$, vezane su lakim štapom dužine $2R$, mogu se kretati pod dejstvom sile zemljine teže tako da masa m_1 klizi po zavojnici čije su parametarske jednačine $x=2R\cos\varphi$, $y=2R\sin\varphi$, $z=h\varphi$, a masa m_2 po osi OZ inercijalnog sistema $Oxyz$. Pri tome štap koji spaja mase ostaje upravan na Oz osu za sve vreme kretanja. Odrediti rastojanje koje je prešao štap po vertikali posle $t_1=6(s)$. U početnom trenutku sistem je mirovao. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.